

Park ve Rekreasyon Alanı Kullanıcılarının Fiziksel Aktiviteye Katılımını Ve Mekân Seçimini Engelleyen Unsurların Belirlenmesi: Düzce Örneği

Filiz SÜLEYMANOĞLU

Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği

<https://orcid.org/0000-0002-4172-8298>

Levent ATALI

Kocaeli Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği Bölümü (Prof)

<https://orcid.org/0000-0002-2035-8523>

Özet

Bu araştırmanın amacı Düzce ilindeki park ve rekreasyon alanı kullanıcılarının fiziksel aktiviteye katılmalarında engel teşkil eden durumların tespit edilmesi ve mekân seçimlerini engelleyen unsurların belirlenmesidir. Araştırmanın evrenini Düzce ilinde bulunan 15 yaş üstü park ve rekreasyon alanı ziyaretçileri oluştururken; örneklem grubunu kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenen 290 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Gümüş ve ark. (2015) tarafından geliştirilen “Fiziksel aktivite mekân değerlendirme ölçeği (FAMDÖ) kullanılmıştır. Ölçek 2 alt boyut ve 33 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin birinci alt boyutu Fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar, ikinci alt boyutu ise Fiziksel aktiviteye katılım sıklığını engelleyen unsurlardır. Bilgisayar ortamında oluşturulan ölçek Google formlar aracılığıyla çevrimiçi olarak katılımcılara iletilmiştir. Verilerin güvenilir olduğu tespit edildikten sonra verilere uygulanacak analizlerin belirlenmesi amacıyla normallik analizi gerçekleştirilmiştir. Güvenilirlik ve normallik analizi sonuçlarından hareketle öncelikle tanımlayıcı istatistiklere yönelik analizler gerçekleştirilmiştir. Değişkenler arasındaki farklılığa bakmak amacıyla Bağımsız Örneklem T testi ile ANOVA analizleri kullanılmıştır. Sonuç olarak araştırmaya katılan katılımcıların bu alanlara gelmelerindeki öncelikleri incelendiğinde ilk 3 tercihi sırasıyla “vakit geçirme”, “oturma/dinlenme” ve “psikolojik rahatlama” amaçlı olduğu tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarına bakıldığında her iki alt boyutta da ilkökul mezunları ile lise, lisans ve lisansüstü mezunları arasında farklılık gözlemlendiği görülmektedir. Ayrıca bekâr bireylerin evli bireylere oranla bu alanları daha çok tercih ettiği tespit edilmiştir. Araştırmanın bir diğer sonucunda kronik rahatsızlığa sahip olan bireylerin kronik rahatsızlığı olmayan bireylere oranla bu alanları daha az tercih ettiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, fiziksel aktivite, park, şehir, spor

Identification of Factors that Prevent Park and Recreation Area Users from Participating in Physical Activity and Choosing a Place: The Example of Düzce

Abstract

The purpose of this study was to identify the factors that prevent park and recreation area users in Düzce from engaging in physical activity and the factors that inhibit their choice of location. While the population of this study consisted of park and recreation area visitors over the age of 15 in Düzce, the sample group consisted of 290 individuals selected using the method of convenience sampling. To collect data "Physical activity space rating scale (FAMDO)" (Gümüş et al., 2015) was used. The scale has two subdimensions and thirty-three items. The first sub-dimension of the scale is comprised of factors that influence the selection of a physical activity venue, and the second sub-dimension is comprised of factors that inhibit the frequency of physical activity participation. The scale, which was prepared in a computer environment, was distributed online via Google forms to the participants. After determining that the data were reliable, a normality analysis was performed to determine which analyses would be applied to the data. On the basis of the results of analyses of reliability and normality, descriptive statistics were conducted first. Using the Independent Sample T test and ANOVA, the differences between the variables were examined. Consequently, when the participants' preferences for visiting these areas were examined, "spending time," "sitting / resting," and "psychological relaxation" ranked first, second, and third, respectively. Examining the results of the analysis reveals that there is a difference between high school, undergraduate, and graduate graduates and primary school graduates on both subdimensions. Furthermore, it has been determined that single people prefer these areas more than married people. According to the findings of the study, individuals with chronic diseases prefer these areas less than those without chronic diseases.

Key Words: Recreation, physical activity, park, city, spor

SUMMARY

Introduction and Aim: Physical activity is defined as bodily movements that cause energy expenditure as a result of human movement (Genç et al., 2002). Sedentary lifestyles and low levels of physical activity are becoming more common around the world. Experts agree that the physical and psychological consequences of inactivity are at an all-time high (Haşl Korkmaz & Deniz, 2013). As individuals actively engage in activities, recreational physical activities, particularly those that promote cognitive and social development, are expected to lead to a healthy lifestyle, as well as the preservation and enhancement of physical and mental health, and the support of various chronic disease treatments (Dinç et al., 2018). Creating public spaces that encourage social interaction, physical activity, and are safe and humane, such as parks, squares, and tree-lined streets, is a significant task for planners and designers in order to maintain society's physical and mental well-being, making cities more conducive to a healthy lifestyle (Gültekin et al., 2018). Because of their green spaces, urban parks, as Soydan, Benliyol, and Akbulut (2018) note, contribute significantly to the areas in which they are located. However, in order to be preferred by visitors, urban parks must go through a well-planned and designed process. The purpose of this study is to identify the factors that prevent park and recreational area users from participating in physical activity and to determine the factors that prevent them from choosing a location. Based on this significance, the research problem is defined as "What are the factors that affect the location selection of physical activity sites for park and recreational area users in Düzce and hinder their participation frequency in physical activity?" The purpose of this study is to identify the conditions that prevent people who spend time in parks and recreation areas in Düzce, Turkey from participating in physical activity, as well as the factors that influence their choice of location.

Material and Method: The study's population consisted of individuals aged 15 and above who engage in visits to parks and recreation areas located in Düzce, Turkey. The research employs the convenience sampling technique in order to ensure accessibility and ease in selecting the sample units. The study group comprises 290 participants who volunteered and reside in Düzce, Turkey. The data collection tool utilized in this study was the Physical Activity Space Rating Scale (PASRS), originally developed by Stanis (2009) and subsequently adapted to the Turkish context by Gümüş, S Özgül, and Karakılıç in 2015. The scale is composed of two sub-dimensions and a total of 33 items. The initial sub-dimension of the scale encompasses factors that influence the selection of a location for engaging in physical activity, while the subsequent sub-dimension encompasses factors that hinder the regularity of participation in physical activity. The forms were generated and distributed to the participants via Google forms.

Results and Discussion: This study investigated the motivations behind participants' visits to these areas, revealing that their primary reasons were to allocate time, engage in sedentary activities, and achieve mental relaxation. In light of the age distribution among the participants, a majority of them fell within the 20 and under age bracket. Based on the findings of the analysis, a notable distinction was observed between individuals who completed primary school and those who completed high school, as well as between undergraduates and master's students, across both sub-dimensions. The study additionally revealed a higher inclination among individuals who were not in a marital

relationship to frequent these locations, as compared to those who were married. The findings of the study indicate that individuals afflicted with chronic diseases exhibited a decreased inclination to visit these locations on a regular basis, in comparison to individuals who do not suffer from chronic diseases.

1. GİRİŞ

Günümüzde bireylerin fiziksel aktivite düzeyleri azalmış, sedanter yaşam tarzı, dünyada giderek artan bir duruma ulaşmıştır. Hareketsizliğin sebep olduğu fiziksel, psikolojik durumun ve sorunların kaygı verici düzeylerde olduğu uzmanlar tarafından kabul edilmektedir (Haşıl Korkmaz & Deniz, 2013). Günlük bir düzen içerisinde uygulanan fiziksel aktivite ve sağlıklı beslenme hastalıkların önlenmesindeki en önemli etkenlerden birisidir. Beslenme alışkanlıklarının düzeltilmesi, sigara ve alkol kullanımının azaltılması, çalışma kapasitesinin artırılması, fiziksel aktivite etkinlikleriyle ilişkilidir (Akyol, Bilgiç & Ersoy, 2008). Düzenli fiziksel aktivitenin birçok hastalığı önlemeye ve yönetmeye yardımcı olduğu kanıtlanmıştır. Ayrıca sağlıklı vücut ağırlığının korunmasına yardımcı olur ve zihinsel sağlığı, yaşam kalitesini, yaşlanmanın getirdiği olumsuz özellikleri yavaşlatma ve esenliği iyileştirebilir (WHO, 2020).

Günümüzde kaliteli yaşamak uzun yaşamak kadar önemli bir konudur çünkü bireylerin yaşam kalitesi toplumların genel refah düzeylerine etki etmektedir. Sağlıklı yaşlanmak ve sağlık risklerini çeşitli yöntemlerle en aza indirebilmek için temel etkenlerin başında beslenme ve fiziksel aktivite gelmektedir (Vural, Eler & Atalay Güzel, 2010). Fiziksel aktivite, insanın hareket etmesi sonucu vücutta enerji harcanması ile sonuçlanan vücut hareketidir (Genç ve ark., 2002). Hareketsizlik ciddi sağlık problemlerine yol açmaktadır ve toplumun genel refahını riske atmaktadır. Kaliteli yaşamak, sağlıklı yaşamın önemli göstergelerinden birisidir. Bu nedenle fiziksel aktivite, yaşam için önemli bir unsurdur (Tavazar ve ark., 2014). Aktif olmanın popüler yolları arasında yürüyüş, bisiklete binme, ev işleri, bahçe işleri, spor, aktif dinlenme ve oyun yer alır ve herkes tarafından her beceri düzeyinde ve zevkle yapılabilir (WHO, 2020).

Kent planlamaları ve çevredeki koşullar, fiziksel aktiviteyi hem olumsuz hem de olumlu olarak etkileyebilmektedir. Yeme içme yerleri, yeşil alanlar ve parklar, sosyalleşme ve dışarıdaki eğlence aktivitelerine aktif olarak katılma olanakları sağlamaktadır (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2014). Rekreatyonel fiziksel aktivitelerde zamanını aktif geçiren bireylerin özellikle bilişsel ve sosyal gelişimi destekleyici etkinlikler ile aktif bir şekilde uğraşması sonucunda, bireylerde sağlıklı bir yaşam, fiziksel ve zihinsel sağlığın korunması, geliştirilmesi, çeşitli kronik hastalıkların tedavilerinin desteklenmesi beklenmektedir (Dinç, Güzel & Özbey, 2018).

Kentleşmenin hızla artışı, daha az hareket etme, sosyal, ekonomik ve kültürel problemler insanların sağlık sorunlarının şeklini değiştirmiştir (Genç ve ark., 2011). Nüfus artışları, yoksulluk, suç oranları, trafik yoğunluğu, hava kalitesinin düşmesi, park, yürüyüş ve spor alanlarının yetersizliği gibi faktörlerin artması bireylerin fiziksel aktivitede bulunmalarını olumsuz etkilemektedir (Bulut, 2013). Günümüz yaşam koşullarının insana yüklediği sorumlulukların giderek artması ve ağırlaşması buna bağlı olarak sosyal ilişkilerin azalması, ekonomik koşullar ve hareketsiz yaşam insan hayatını

olumsuz yönde etkilemektedir. Bu olumsuz etkilerin azaltılmasında rekreasyon etkinlikleri büyük bir öneme sahiptir (Sabırlı & Yetim, 2019). Rekreasyon etkinlikleri, serbest zaman şekline, süresine, katılımın tarzına, iklim, ekonomik, coğrafi durumlar ile toplum kültürüne göre farklılıklar gösterebilmektedir. Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri serbest zamanla ilgili anlayış ve uygulamalarda farklılık göstermektedir (Koçyiğit & Yıldız, 2014).

Kentlerin sağlıklı yaşam biçimi sunabilir hale getirilmesi için toplumun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması amacıyla parklar, meydanlar ve ağaçlarla çevrili caddeler gibi ortak kamusal alanlar ile sosyal etkileşimli, fiziksel harekete teşvik edici, insancıl ve güvenli mekânlar oluşturmak planı ve tasarımcıların en önemli görevleri arasında yer almaktadır (Gültekin ve ark., 2018). Soydan, Benliyol & Akbulut (2018) belirttiği üzere, kent parkları, sahip oldukları yeşil alanlar ile buldukları bölgeye büyük oranda katkıda bulunurlar. Ancak kent parklarının ziyaretçiler tarafından fazla tercih edilmesi için kent parklarının iyi bir planlama ve tasarım süreci geçirmiş olması gerekmektedir. Şehrin yeşil alanları, insan ve doğa arasındaki bozulan ilişkiyi dengelemek ve şehrin yaşam şartlarını iyileştirmek gibi önemli görevlere sahiptir. Şehirlerin yaşanabilirliği, ekolojik çevre koruması, kent estetiği, eğitim ve rekreasyon gibi kent üzerinde önemli katkıları olan parklar, yeşil alanların bileşenleridir. Şehrin dokusu içinde birçok fonksiyonu bünyesinde barındıran parklar, şehre ait dinlenme ve eğlenmeye olanak sağlayan rekreasyon alanlarıdır (Tuna, 2015).

Kent parkları; birçok kullanım amacı olan kamusal mekânlar olarak, kentsel yaşam kalitesini yükselten, kent imajını güçlendiren, estetik, rekreasyonel, psikolojik, çevresel, sosyal ve ekonomik açılardan kentlere katkı sağlayan stratejik alanlar haline gelmişlerdir. Bu alanlar, kentsel yaşamın "modern" yansımalarına da ev sahipliği yaparak günümüzde sadece bir rekreasyonel alan olmanın yanı sıra kutlamaların, gösterilerin ve kimi zaman da protestoların yapıldığı kamusal mekân kimliği ile de dikkat çekmeye başlamıştır (Gürer & Uğurlar, 2017).

Bu araştırmanın önemi park ve rekreasyon alanı kullanıcılarının fiziksel aktiviteye katılmalarında engel teşkil eden durumların tespit edilmesi ve mekân seçimlerini engelleyen unsurların belirlenmesidir. Bu önem doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi Düzce'deki park ve rekreasyon alanı kullanıcılarının fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen ve fiziksel aktiviteye katılım sıklığını engelleyen unsurlar nelerdir? olarak tanımlanmıştır. Bu araştırmanın amacı Düzce ilindeki park ve rekreasyon alanı kullanıcılarının fiziksel aktiviteye katılmalarında engel teşkil eden durumların tespit edilmesi ve mekân seçimlerini engelleyen unsurların belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıda yer alan araştırma hipotezleri oluşturulmuştur.

- H_{1.1}: Fiziksel aktivite mekân seçimini etkileyen unsurlar yaşa göre farklılık göstermektedir.
- H_{1.2}: Fiziksel aktivite katılım sıklığını engelleyen unsurlar yaşa göre farklılık göstermektedir.
- H_{2.1}: Fiziksel aktivite mekân seçimini etkileyen unsurlar cinsiyete göre farklılık göstermektedir.
- H_{2.2}: Fiziksel aktivite katılım sıklığını engelleyen unsurlar cinsiyete göre farklılık göstermektedir.
- H_{3.1}: Fiziksel aktivite mekân seçimini etkileyen unsurlar medeni duruma göre farklılık göstermektedir.

H3.2: Fiziksel aktivite katılım sıklığını engelleyen unsurlar medeni duruma göre farklılık göstermektedir.

H4.1: Fiziksel aktivite mekân seçimini etkileyen unsurlar eğitim seviyesine göre farklılık göstermektedir.

H4.2: Fiziksel aktivite katılım sıklığını engelleyen unsurlar eğitim seviyesine göre farklılık göstermektedir.

H5.1: Fiziksel aktivite mekân seçimini etkileyen unsurlar gelir düzeyine göre farklılık göstermektedir.

H5.2: Fiziksel aktivite katılım sıklığını engelleyen unsurlar gelir düzeyine göre farklılık göstermektedir.

2. MATERYAL METOT

Araştırma Deseni

Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile tasarlanmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan onu uygun biçimde “gözleyip” belgeleyebilmektir (Karasar, 2016).

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Düzce ilinde yaşayan 15 yaş üzerindeki park ve rekreasyon alanı ziyaretçileri araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem belirlerken örneklem birimlerine ulaşılabilir ve seçiminin kolaylaştırılması amacıyla kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmada Düzce ilinde yaşayan gönüllü 290 kişiye ulaşılmıştır. Veri toplama sürecinin sonunda elde edilen veri miktarının analizlerin yapılabilmesi için yeterli olduğu kabul edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı 3 kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda katılımcıların demografik özellikleri hakkında verilere yer verilmiştir. İkinci ve üçüncü kısımda ise fiziksel aktivite mekânı değerlendirme ölçeğinden yararlanılarak katılımcıların fiziksel aktivite mekânlarını tercih etme ve tercih etmeme nedenleri yönelik veriler elde edilmiştir.

Fiziksel aktivite mekânı değerlendirme ölçeğini (FAMDÖ), 2015 yılında Gümüş, Alay Özgül ve Karakılıç tarafından, Stanis 2009 yılında oluşturduğu ölçekten yararlanarak geliştirmişlerdir (Stanis ve ark., 2009). Ölçek 2 alt boyut ve 33 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin birinci alt boyutu fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar, ikinci alt boyutu ise fiziksel aktiviteye katılım sıklığını engelleyen unsurlardır (Gümüş ve ark., 2015).

Veri Toplama Prosedürü

Bilgisayar ortamında oluşturulan ölçek Google formlar aracılığıyla çevrimiçi olarak katılımcılara iletilmiştir. Toplamda 319 adet katılımcıya ait veri toplanmış olmasına rağmen 29 adet katılımcının

ölçeklerinde eksiklikler bulunduğundan çalışmaya dâhil edilmemiştir. Böylece çalışma 290 adet ölçek üzerinden gerçekleştirilmiştir. Verilerin bir kısmı pandemi döneminde Google form aracılığıyla bir kısmı da pandemi sonrası Düzce Merkez’de bulunan Millet bahçesi, Kültür Mahallesi Kent Park ve 15 Temmuz Şehitler Park’ında ölçek dağıtılarak toplanmış daha sonra toplanan bu veriler Google Formlara aktarılmıştır.

Etik Onay

Bu çalışma, “Araştırma ve Yayın Etiğine” uygun olarak hazırlanmıştır. Anketin uygulanabilmesi için Kocaeli Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu’ndan 22.04.2021 tarihinde, toplantı sayısı 2021/06 ve 19 nolu karar numarası ile izin alınmıştır. Bu çalışma yüksek lisans çalışmasının verilerinden üretilmiştir.

Verilerin Analizi

Veriler SPSS 22 Paket Programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Çalışmada toplanan verilerin güvenilirliğini ölçmek amacıyla Cronbach’ s Alpha analizi uygulanmıştır. Analiz sonucuna göre Cronbach’ s Alpha iç tutarlık katsayısı .885 olarak hesaplanmıştır. Verilere uygulanacak analizlerin belirlenmesi amacıyla normallik analizi gerçekleştirilmiştir. Güvenilirlik ve normallik analizi sonuçlarına göre tanımlayıcı istatistiklere yönelik analizler gerçekleştirilmiş ve değişkenler arasındaki farklılıklar Bağımsız Örneklem T testi ile ANOVA analizleri ile tespit edilmiştir.

3. BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların demografik bilgilerinin dağılımları

Değişken	Kategori	F	%
Cinsiyet	Kadın	192	66,2
	Erkek	98	33,8
Yaş	15-20	135	46,6
	21-30	92	31,7
	31-40	26	9,0
	41-50	19	6,6
	51-60	10	3,4
	61 ve üzeri	8	2,8
Medeni Durum	Bekar	232	80,0
	Evli	58	20,0
Eğitim	İlkokul	15	5,2
	Ortaokul	6	2,1
	Lise	132	45,5
	Ön lisans	14	4,8
	Lisans	107	36,9
	Lisansüstü	16	5,5
Gelir Seviyesi	3000-5000 TL	91	31,4
	5001-7000 TL	56	19,3
	7001-9000 TL	41	14,1
	9001-11000 TL	40	13,8
	11000-13000 TL	14	4,8
	13001 TL ve üzeri	48	16,6
Kronik Sağlık Problemi	Evet	36	12,4
	Hayır	254	87,6

Tablo 1’de 290 katılımcının %66,2’si (192 kişi) kadın iken %33,8’i (98 kişi) ise erkektir. Bu katılımcıların yaşları 20 ve altında olanlar %46,6 (135) kişidir ve örneklemin büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır, 21-30 arasında olanlar %31,7 (92 kişi), 31-40 arasında olanlar %9 (26 kişi) ve 41-50 yaş arasında olanlar %6,6’lık (19 kişi), 51-60 yaş arasında olanlar %3,4 (10 kişi) ve son olarak 61 yaş ve üzerinde olanlar ise %2,8’lik (8 kişi) bir kesimi kapsamaktadır.

Katılımcıların %80’i (232 kişi) bekar ve %87,6’sının (254 kişi) kronik bir rahatsızlığı bulunmamaktadır. Eğitim seviyelerine bakıldığında ise fiziksel aktivite mekanlarına sırasıyla en çok lise (%45,5) ve lisans (36,9) mezunlarının katıldığı görülmektedir. İlkokul, ortaokul, önlisans ve lisansüstü mezunları ise toplamda %17,6’lık kesimi oluşturmaktadır. Katılımcıların demografik özellikleri arasındaki en dengeli dağılım ise hane halkı gelir seviyesi kategorisinde ortaya çıkmıştır. Gelir seviyesi 3000-5000 TL arasında olanlar 91 kişi ile %31,4; 5001-7000 TL arasında olanlar 56 kişi ile %19,3; 7001-9000 TL arasında olanlar 41 kişi ile %14,1; 9001-11000 TL arasında olanlar 40 kişi ile %13,8; 11000-13000 TL arasında olanlar 14 kişi ile %4,8 ve 13001 TL ve üzerinde olanlar ise 46 kişi ile %16,6’dır.

Tablo 2. katılımcıların fiziksel aktivite mekânı seçim öncelikleri

Fiziksel Aktivite	1. Öncelik	2. Öncelik	3. Öncelik	TOPLAM
Bisiklet	9	2	7	18
Buluşma/Görüşme	37	38	51	126
Çocuklarla Oyun	17	6	6	29
Gezi	33	18	21	72
Kedi/Köpek Gezdirme	3	4	4	11
Koşu	5	6	14	25
Oturma/Dinlenme	45	45	57	147
Paten	1	1	1	3
Piknik	10	24	16	50
Psikolojik Rahatlama	46	36	42	124
Vakit Geçirme	51	60	36	147
Yürüyüş	33	51	35	119

Tablo 2’de ise katılımcıların fiziksel aktivite mekanlarını tercih etmelerinde kişisel öncelikleri gösterilmiştir. 12 farklı kategoride sınıflandırılmış bulunan fiziksel aktivitelerin toplam puanlarına bakıldığında en büyük paya sahip öncelik vakit geçirme ve oturma/dinlenme olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Yaşa göre fark analizi (One Way Anova)

		Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	P
Fiziksel Aktivite	Gruplar Arasında	6,279	5	1,256	7,056	,000
Mekânı Seçimini	Gruplar İçinde	50,544	284	,178		
Etkileyen Unsurlar	Toplam	56,823	289			
Fiziksel Aktivite	Gruplar Arasında	4,782	5	,956	4,236	,001
Mekânı Katılım	Gruplar İçinde	64,110	284	,226		
Sıklığını Etkileyen Unsurlar	Toplam	68,891	289			

Analiz sonucunda hem fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar hem de fiziksel aktivite mekânı katılım sıklığını etkileyen unsurlar katılımcıların yaş gruplarına göre farklılık gösterdiği görülmektedir ($p=0,000<0,05$; $p=0,001<0,05$). Bu doğrultuda “H1.1: Fiziksel aktivite mekân seçimini etkileyen unsurlar yaşa göre farklılık göstermektedir.” ve “H1.2: Fiziksel aktivite katılım sıklığını engelleyen unsurlar yaşa göre farklılık göstermektedir” hipotezleri kabul edilmektedir. Her iki ölçekte de bulunan farklılıkların hangi yaş grupları arasında farklılaştığının tespit edilmesi ve daha detaylı olarak incelenebilmesi için analizi gerçekleştirilerek aşağıdaki Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. Yaşa göre çoklu karşılaştırma analizi (Games-Howell)

Bağımlı Değişken		Ortalama Farklar (I-J)		Std. Hata	P
Fiziksel Aktivite Mekânı Seçimini Etkileyen Unsurlar	20 ve altı	41-50	-,348*	0,10	0,03
		61 ve üzeri	-,708*	0,05	0,00
	21-30	61 ve üzeri	-,616*	0,05	0,00
		31-40	61 ve üzeri	-,545*	0,07
Fiziksel Aktivite Mekânı Katılım Sıklığını Engelleyen Unsurlar	20 ve altı	41-50	,348*	0,10	0,03
		61 ve üzeri	-,360*	0,10	0,02
	21-30	41-50	-,408*	0,08	0,00
		61 ve üzeri	-,493*	0,07	0,00
31-40	41-50	-,287*	0,09	0,03	
	61 ve üzeri	-,372*	0,07	0,00	
31-40	61 ve üzeri	-,324*	0,09	0,02	

*. Ortalama fark 0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Games-Howell analizi sonuçlarına bakıldığında fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar 20 yaş ve altı kişiler ile 41-50, 61 ve üzeri yaş grubundaki kişiler arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 61 ve üzeri yaş grupları ile 51 yaşına kadar olan tüm gruplarla farklılık göstermektedir. Katılımcıların fiziksel aktivite mekânlarına katılım sıklığına verdikleri cevaplar yaş grupları açısından karşılaştırıldığında ise 30 yaş ve altındaki kişiler ile 41-50 ve 61 ve üzeri yaş grubu arasındakilerle farklılık gösterdiği gözlenmektedir. Aynı zamanda 40 yaş ve altındaki kişiler ile 60 yaş ve üzerindeki kişiler arasında anlamlı farklılık gözlenmektedir.

Tablo 5. Cinsiyete göre fark analizi (Independent Samples T Testi)

		T-test			Ortalama Fark	Std. Hata Farkı
		T	df	P		
Fiziksel Aktivite Mekânı Seçimini Etkileyen Unsurlar	Eşit varyanslar varsayıldı	1,87	288,00	0,06	0,10	0,05
	Eşit varyanslar varsayılmadı	1,86	191,71	0,06	0,10	0,06
Fiziksel Aktivite Mekânı Katılım Sıklığını Engelleyen Unsurlar	Eşit varyanslar varsayıldı	3,67	288,00	0,00	0,22	0,06
	Eşit varyanslar varsayılmadı	3,37	155,89	0,00	0,22	0,06

Analiz sonucunda fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar katılımcıların cinsiyetleri açısından farklılık göstermediği görülmektedir ($p=0,06>0,05$). Yani katılımcıların kadın veya erkek olması fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar açısından farklılık teşkil etmemektedir. Ancak fiziksel aktivite mekanlarına katılım sıklığını etkileyen unsurlar katılımcıların cinsiyetleri açısından farklılık göstermektedir ($p=0,000<0,05$). Bu doğrultuda “H_{2.1}: Fiziksel aktivite mekân seçimini etkileyen unsurlar cinsiyete göre farklılık göstermektedir” hipotezi reddedilirken, “H_{2.2}: Fiziksel aktivite katılım sıklığını engelleyen unsurlar cinsiyete göre farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmektedir.

Tablo 6. Medeni duruma göre fark analizi (Independent Samples T Testi)

		T	df	P	T-test	
					Ortalama Fark	Std. Hata Farkı
Fiziksel Aktivite Mekânı Seçimini Etkileyen Unsurlar	Eşit varyanslar varsayıldı	-4,04	288,00	0,00	-0,26	0,06
	Eşit varyanslar varsayılmadı	-4,19	91,88	0,00	-0,26	0,06
Fiziksel Aktivite Mekânı Katılım Sıklığını Engelleyen Unsurlar	Eşit varyanslar varsayıldı	-3,85	288,00	0,00	-0,27	0,07
	Eşit varyanslar varsayılmadı	-4,33	103,60	0,00	-0,27	0,06

Analiz sonucunda hem fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar hem de fiziksel aktivite mekânı katılım sıklığını etkileyen unsurlar katılımcıların medeni durumlarına göre farklılık gösterdiği görülmektedir ($p=0,000<0,05$; $p=0,000<0,05$). Bu doğrultuda “H_{3.1}: Fiziksel aktivite mekân seçimini etkileyen unsurlar medeni duruma göre farklılık göstermektedir” hipotezi ve “H_{3.2}: Fiziksel aktivite katılım sıklığını engelleyen unsurlar medeni duruma göre farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmektedir.

Tablo 7. Eğitim seviyesine göre fark analizi (One Way Anova)

		Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	P
Fiziksel Aktivite Mekânı Seçimini Etkileyen Unsurlar	Gruplar Arasında	5,382	5	1,076	5,943	,000
	Gruplar İçinde	51,440	284	,181		
	Toplam	56,823	289			
Fiziksel Aktivite Mekânı Katılım Sıklığını Engelleyen Unsurlar	Gruplar Arasında	3,869	5	,774	3,379	,006
	Gruplar İçinde	65,023	284	,229		
	Toplam	68,891	289			

Analiz sonucunda hem fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar hem de fiziksel aktivite mekânı katılım sıklığını etkileyen unsurlar katılımcıların eğitim seviyelerine göre farklılık gösterdiği görülmektedir ($p=0,000<0,05$; $p=0,006<0,05$). Bu doğrultuda “H_{4.1}: Fiziksel aktivite mekân seçimini etkileyen unsurlar eğitim seviyesine göre farklılık göstermektedir” hipotezi ve “H_{4.2}: Fiziksel aktivite katılım sıklığını engelleyen unsurlar eğitim seviyesine göre farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmektedir. Her iki ölçekte de bulunan farklılıkların hangi eğitim seviyesindeki kişiler arasında

farklılaştığının tespit edilmesi ve daha detaylı olarak incelenebilmesi için Games-Howell analizi gerçekleştirilerek Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Eğitim seviyesine göre çoklu karşılaştırma analizi (Games-Howell)

Bağımlı Değişken			Ortalama Farklar (I-J)	Std.Hata	P
Fiziksel Aktivite Mekânı Seçimini Etkileyen Unsurlar	Lise		,601*	0,06	0,00
	İlkokul	Lisans	,558*	0,06	0,00
		Lisansüstü	,435*	0,09	0,00
Fiziksel Aktivite Mekânı Katılım Sıklığını Engelleyen Unsurlar	Lise		,479*	0,07	0,00
	İlkokul	Lisans	,455*	0,07	0,00
		Lisansüstü	,495*	0,14	0,02

*. Ortalama fark 0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Games-Howell analizi sonuçlarına bakıldığında hem fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar hem de fiziksel aktivite mekânlarına katılım sıklığını etkileyen unsurlar ilkokul mezunları ile lise, lisans ve lisansüstü mezunları arasında farklılık gözlemlendiği görülmektedir.

Tablo 9. Gelir seviyesine göre fark analizi (One Way Anova)

		Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	P
Fiziksel Aktivite Mekânı Seçimini Etkileyen Unsurlar	Gruplar Arasında	2,690	5	,538	2,823	,017
	Gruplar İçinde	54,132	284	,191		
	Toplam	56,823	289			
Fiziksel Aktivite Mekânı Katılım Sıklığını Engelleyen Unsurlar	Gruplar Arasında	4,579	5	,916	4,044	,001
	Gruplar İçinde	64,313	284	,226		
	Toplam	68,891	289			

Analiz sonucunda hem fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar hem de fiziksel aktivite mekânı katılım sıklığını etkileyen unsurlar katılımcıların gelir seviyelerine göre farklılık gösterdiği görülmektedir ($p=0,017<0,05$; $p=0,001<0,05$). Bu doğrultuda “H_{5.1}: Fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar gelir düzeyine göre farklılık göstermektedir” hipotezi ve “H_{5.2}: Fiziksel aktivite katılım sıklığını engelleyen unsurlar gelir düzeyine göre farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmektedir. Her iki ölçekte de bulunan farklılıkların hangi gelir düzeylerindeki kişiler arasında farklılaştığının tespit edilmesi ve daha detaylı olarak incelenebilmesi için Games-Howell analizi gerçekleştirilerek Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Gelir seviyesine göre çoklu karşılaştırma analizi (Games-Howell)

Bağımlı Değişken		Ortalama Farklar (I-J)	Std. Hata	P	
Fiziksel Aktivite Mekânı Seçimini Etkileyen Unsurlar	3000-5000 TL	13001 TL ve üzeri	,233*	0,07	0,01
Fiziksel Aktivite Mekânı Katılım Sıklığını Engelleyen Unsurlar	3000-5000 TL	13001 TL ve üzeri	,343*	0,10	0,01

*. Ortalama fark 0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Games-Howell analizi sonuçlarına bakıldığında hem fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar hem de fiziksel aktivite mekanlarına katılım sıklığını etkileyen unsurlar aylık gelir düzeyi 3000-5000 TL arasında olanlar ile 13.001 TL ve üzerinde olanlar arasında farklılık gözlemlenmektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Düzce ilinde yaşayan 15 yaş ve üzeri park ve rekreasyon alanı kullanıcılarının, 12 farklı kategoride sınıflandırılmış bulunan fiziksel aktivitelerinin toplam puanlarına bakıldığında ilk 3 tercih sırasıyla “vakit geçirme”, “oturma/dinlenme” ve “psikolojik rahatlama” olduğu görülmektedir. Gümüş ve ark. (2017) yaptığı çalışmada bireylerin rekreasyon alanlarının kullanım önceliklerinin bilinmesi kullanıcı memnuniyeti açısından önemli olduğunu belirtmiştir. Örnek olarak %45 gibi yüksek bir oranda “yürüyüş/gezi” amaçlı ziyaret edilen parkların yürüyüş parkurlarının geniş, etrafının ağaçlandırılmış, zemininin yürüyüşe uygun olması o parka olan talebi arttıracaklarını vurgulamıştır. Yine örnek olarak %35’lik bir orana sahip olan “dinlenme” amaçlı parkların ziyaret edilmesi, yoğun kent yaşantısından bir kaçış yolu olarak görülmüş ve yerel yönetimlerin bu alanlarda kullanıcıları memnun etmek zorunluluğunu dile getirmiştir. Ayrıca Karaşah (2017) günümüz hayat şartlarının bireylerin stresten kurtulmaya ve yenilenmeye olan gereksinimi artırdığını belirtmiştir. Rekreasyon alanlarından olan parklar bu yenilenmeyi ve stresten arınmasını sağlamaya yönelik aktivite yerleridir. Ekingen ve Şahin (2021) bu durumu destekleyerek bireylerin daha çok dinlenmeye ve sağlık yönünden iyi olmaya ihtiyaçlarının olduğunu belirterek bireylerin serbest zamanlarını daha verimli geçirmelerinde rekreasyon alanlarının nitelik yönünden yeterli olmasının önemli olduğunu vurgulamıştır.

Parkların bireylere fiziksel, sağlık, sosyal ve psikolojik açıdan birçok faydası vardır (Olgun, 2020). Çevik ve ark. (2019)’ na göre parklar bireylerin dinlenme, sosyalleşme ve kültürlenme ihtiyaçlarını gidermeye yönelik özelliklere sahip olmalıdır. Bayram (2022)’ da parkların özellikle çocuklu aileler için hem çocukların hem de kendileri için sosyalleşme imkânı sağlayan, stresin olumsuz etkilerinden uzaklaşılabilir alanlar olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Parkların bu özelliklere sahip olması ile beraber Ilgar (2022), Önal ve Sağır (2018) çalışmalarında park kullanımı tercihlerinde vakit geçirme, dinlenme amaçlı tercihlerin olduğu sonucuna varmıştır.

Günümüz yaşam şartları, bireylerin bulunduğu ortamdan uzaklaşarak stresten arınmaya ve yenilenmeye olan ihtiyacını arttırmaktadır. Bireylerin doğayla buluşmasını, yenilenmesini ve stresten

arınmasını sağlayan rekreasyon alanları; bireylerin sosyalleşmesini ve günlük yaşamındaki motivasyonunun artmasının yanı sıra planlandıkları alanda (kentsel veya kırsal) yaşayan halkın ekonomik açıdan kalkınmasına da katkı sağlamaktadır. Ayrıca bu rekreasyon alanlarının ziyaretçileri de o bölgenin kültürel değerleri (yöresel yemekler, kıyafetler, hediyelik eşyalar vb.) hakkında bilgi sahibi olabilmektedir (Karaşah, 2017).

Araştırmaya katılan katılımcıların 192 kişisi kadın iken 98 kişisi ise erkektir. Bu katılımcıların yaşları 20 ve altında olanlar 135 kişidir ve örneklemin büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır, 21-30 arasında olanlar 92 kişi, 31-40 arasında olanlar 26 kişi ve 41-50 yaş arasında olanlar 19 kişi, 51-60 yaş arasında olanlar 10 kişi ve son olarak 61 yaş ve üzerinde olanlar ise 8 kişilik bir kesimi kapsamaktadır. Eğitim seviyelerine bakıldığında ise fiziksel aktivite mekânlarına sırasıyla en çok lise (%45,5) ve lisans (%36,9) mezunlarının katıldığı görülmektedir. İlkokul, ortaokul, ön lisans ve lisansüstü mezunları ise toplamda %17,6'lık kesimi oluşturmaktadır. Katılımcıların demografik özellikleri arasındaki en dengeli dağılım ise hane halkı gelir seviyesi kategorisinde ortaya çıkmıştır. Gelir seviyesi 3000-5000 TL arasında olanlar 91 kişi, 5001-7000 TL arasında olanlar 56 kişi, 7001-9000 TL arasında olanlar 41 kişi, 9001-11000 TL arasında olanlar 40 kişi, 11000-13000 TL arasında olanlar 14 kişi ve 13001 TL ve üzerinde olanlar ise 46 kişi ile bu alanları tercih etmektedirler. Karaşah (2017) şehir ve kırsal alanlarda farklı demografik özelliklere ve ekonomik gelire sahip insanların bir arada aktivitelere katılabildiği rekreasyon alanlarının tasarımı ve planlanmasında, bu alanların özgün değerlerini kaybetmeden sürdürülebilir olmasına dikkat edilmesini gerektiğini dile getirmiştir. Bayram (2022) parkların planlanmasında dikkat edilmesi gereken unsurlar arasında, park ve rekreasyon alanlarının hitap ettiği mahallelerde yaşayan kitlenin yaş aralığı, eğitim durumları ve ilgi alanlarına dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Araştırmanın bir diğer sonucuna bakıldığında hem fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar hem de fiziksel aktivite mekânı katılım sıklığını etkileyen unsurlar katılımcıların yaş gruplarına göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar 20 yaş ve altı kişiler ile 41-50 ve 61 ve üzeri yaş grubundaki kişiler arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 61 ve üzeri yaş grupları ile 51 yaşına kadar olan tüm gruplarla farklılık göstermektedir. Katılımcıların fiziksel aktivite mekânlarına katılım sıklığına verdikleri cevaplar yaş grupları açısından karşılaştırıldığında ise 30 yaş ve altındaki kişiler ile 41-50 ve 61 ve üzeri yaş grubu arasındakilerle farklılık gösterdiği gözlenmektedir. Aynı zamanda 40 yaş ve altındaki kişiler ile 60 yaş ve üzerindeki kişiler arasında anlamlı farklılık gözlenmektedir. Yılmaz ve ark. (2016) yaşlı bireylerin evlerinden çıktıktan sonra parklara rahat bir şekilde ulaşabilecekleri mesafede olması gerektiğini ve merdiven, kaldırım gibi yapısal unsurların yaşlıların erişimini engellememesi gerektiğini belirtmiştir. Parkların ayrıca yaşlı bireylerin kendini güvende hissedebileceği bir planlamaya sahip olmalıdır. Diğer bir araştırmada Soydan, Benliay ve Akbulut (2018) yaptıkları çalışmada özellikle yaşlı ve engelli bireyler için planlamalar yapılmalı ve standartlar uygulanmalıdır diye belirtmişlerdir. Karaşah ve Poyraz (2022)'ın belirttiği üzere parklar farklı yaş gruplarının kullanabildiği, şehirlere ve park ziyaretçilerine kullanım amaçlarına göre destekleyici, düzenleyici ve kültürel birçok katkı sağlayan mekânlardır. Beşikçi ve ark. (2018) Katılımcıların yaş seviyelerinin artmasıyla rekreasyon alanlarını tercih etme nedenlerinin de attığı ve

buna paralel olarak aktivitelere katılımlarını engelleyen unsurların da artış gösterdiği görülmüştür. Bu sonuca göre rekreasyon alanları dizayn edilirken her yaş grubuna hitap edecek şekilde düzenlemeler yapılabilir. Fiziksel aktivitenin faydaları göz önüne alındığında, sağlıklı bireyler ve toplumlar için, bireylerin en uygun düzeyde fiziksel aktiviteye yönlendirilmeleri gerekmektedir. Yaşam süresinin uzatılması ve kaliteli yaşam için bunun gerekliliği açıktır (Genç ve ark., 2002).

Araştırmanın bir diğer sonucunda fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar katılımcıların cinsiyetleri açısından farklılık göstermediği görülmektedir. Yani katılımcıların kadın veya erkek olması fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar açısından farklılık teşkil etmemektedir. Ancak fiziksel aktivite mekânlarına katılım sıklığını etkileyen unsurlar katılımcıların cinsiyetleri açısından farklılık göstermektedir. Gümüş ve ark. (2017) yapmış oldukları çalışmada kadınların fiziksel aktiviteye katılımlarını kısıtlayan sebeplerin erkeklere göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu farklılığın daha çok ailevi yükümlülüklerden ve güvenlik algısından kaynaklandığı düşünülmüştür ve toplumda kadınlara yüklenen ev işleri, alışveriş, çocuk bakımı gibi sorumlulukların yanı sıra erkek egemen toplumlardaki kadınların durumu yaşamın birçok safhasında olduğu gibi fiziksel aktiviteye katılım konusunda da bir engel oluşturmaktadır. Aksoy ve Akpınar (2011)'in yapmış oldukları çalışmada parkların güvenliklerinin yetersizliği nedeniyle parkların akşam ziyaretlerinde büyük oranda azalma olduğunu belirtmektedir. Parklarda güvenlik faktörünün sağlanması aynı zamanda farklı kullanım alanlarının parklarda yer almasına bağlıdır. Çünkü parklarda farklı aktivite mekânlarının olmayışı ziyaretçilerin oraya gitmesi için bir neden oluşturmayacaktır. Bu durum zamanla parkların ziyaret edilmemesine ve zaman içinde güvensiz alanlara dönüşmesine neden olacaktır.

Araştırmanın bir diğer sonucunda hem fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar hem de fiziksel aktivite mekânı katılım sıklığını etkileyen unsurlar katılımcıların medeni durumlarına göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Aksu ve ark. (2021)'in çalışmasına göre FAMS (Fiziksel aktivite mekânı seçimi) alt boyutundaki anlamlı farklılığın olması ve bekar bireylerde daha yüksek bir ortalamanın tespit edilmesindeki nedenin; fiziksel aktivite amaçlı rekreasyona katılımda bekar bireylerin evli bireylere kıyasla daha az sorumluluğa sahip olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmanın bir diğer sonucunda hem fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar hem de fiziksel aktivite mekânı katılım sıklığını etkileyen unsurlar katılımcıların eğitim seviyelerine göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Analiz sonuçlarına bakıldığında hem fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar da hem de fiziksel aktivite mekânlarına katılım sıklığını etkileyen unsurlar ilkökul mezunları ile lise, lisans ve lisansüstü mezunları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Çebi ve Demir (2020)'in parklar ile ilgili Düzce ilinde yapmış oldukları çalışmanın sonuçlarına bakıldığında; spor alanı planlamalarında, kentin yaş gruplarına, eğitim seviyelerine, kent insanın isteklerine ve planlama kriterlerine önem verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Kentteki spor alanlarının mevcut durumu incelenerek kullanılabilir durumda olmalarına dikkat edilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Mahalle parkların yakınında yapılacak spor alanları ile halkın spor aktivitelerine kolayca ulaşabilecekleri alanlar oluşturulmalıdır.

Araştırmanın bir diğer sonucunda hem fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar hem de fiziksel aktivite mekânı katılım sıklığını etkileyen unsurlar katılımcıların gelir seviyelerine göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Analiz sonuçlarına bakıldığında hem fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar hem de fiziksel aktivite mekanlarına katılım sıklığını etkileyen unsurlar aylık gelir düzeyi 3000-5000 TL arasında olanlar ile 13.001 TL ve üzerinde olanlar arasında farklılık gözlemlendiği görülmektedir. Şimşek ve Çağlayan (2019)'ın kent parklarının fiziksel aktivite düzeylerine etkisi üzerine yaptığı çalışmanın sonuçları incelendiğinde; fiziksel aktiviteye katılımı etkileyen unsurlarda, ailevi yükümlülükler, kişilerin tek başlarına gelemeyecek olması, maddi yetersizlik, zaman yetersizliği, dermansızlık/enerjisizlik, eve yakın olmamasını, gruplandırarak özel durumlara girdiğini, kullanıcı parka uzak bir konumda ikamet ediyorsa eğer maddi yetersizlik olarak sınırlayıcı kriter olarak değerlendirmiştir. Ayrıca parkta sosyal tesis ve tuvaletler de dâhil bir ödeme yapılmaması uygun olduğunu belirtmiştir. Son olarak etraftaki insanların ilgisizliği (kullanıcılar ve çalışanlar) çok önemli bir kriter olmadığını vurgulamıştır. Araştırmanın bir diğer sonucunda hem fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar hem de fiziksel aktivite mekânı katılım sıklığını etkileyen unsurlar katılımcıların kronik rahatsızlığa sahip olup olmamasına göre farklılık gösterdiği görülmektedir.

Sonuç olarak araştırmaya katılan katılımcıların bu alanlara gelmedeki öncelikleri incelendiğinde bireylerin ilk 3 tercihi sırasıyla "vakit geçirme", "oturma/dinlenme" ve "psikolojik rahatlama" amaçlı olduğu tespit edilmiştir. Bireylerin her geçen gün daha da artan yoğun çalışma hayatı, teknoloji kullanımı, gürültü ve çevre kirliliği, hızlı ve yoğun şehir hayatından bir uzaklaşma olarak park ve rekreasyon alanlarını fiziksel aktivite mekânı olarak tercih etmesinde öncelikli olan bu kriterler dikkate alınmalıdır. Bu alanları daha çok lise öğrencilerinin tercih ettiği gözlemlenmiştir. Hem fiziksel aktivite mekânı seçimini etkileyen unsurlar hem de fiziksel aktivite mekânı katılım sıklığını etkileyen unsurlar katılımcıların medeni durumlarına göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Bekâr bireylerin bu alanları daha çok tercih etmesindeki nedenin evli bireylere oranla daha az sorumluluğa sahip olması düşünülmektedir. Kronik rahatsızlığa sahip olan bireylerin kronik rahatsızlığı olmayan bireylere oranla bu alanları daha az tercih ettiği tespit edilmiştir.

5. SINIRLIKLAR VE ÖNERİLER

- Genç kullanıcıların park ve rekreasyon alanlarındaki rekreasyonel faaliyetlere katılımlarının artırılması için uygun şartlar oluşturulmalıdır. Park ve rekreasyon alanları her yaş grubuna hitap edecek şekilde tasarlanmalıdır.
- Park ve rekreasyon alanları planlanırken çok yönlü kullanıma açık olarak planlanması göz önünde bulundurulmalıdır.
- Park ve rekreasyon alanlarının ulaşılabilir bir konumda olması bu tarz alanları tercih etmede bireyler için önemli etkenlerden bir tanesidir. Bu alanlar planlanırken bu unsur da göz ardı edilmemelidir.
- Park ve rekreasyon alanlarına oturma/dinlenme, psikolojik rahatlama ve vakit geçirme amaçlı gelen bireylere yönelik unsurlar dikkate alınmalıdır.

- Parklar ziyaretçilerin eğitim, gelir seviyesi ve yaş durumları göz önüne alınarak planlanmalıdır.
- Parklar planlanırken özellikle engelli bireylere yönelik unsurlar göz ardı edilmemelidir.
- Parklarla ilgili ziyaretçilerin mekân kullanım ilişkisi üzerine konular üzerine çalışmalar yapılabilir.
- Park ziyaretçilerinin kullanım memnuniyeti üzerine farklı gruplarla çalışmalar yapılabilir.
- Park planlaması ve yönetimi üzerine çalışmalar yapılabilir.

Yazar Katkıları

Yazarlar çalışmaya eşit derecede katkı sağlamışlardır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çalışma ve yayınlanması konusunda herhangi bir çıkar çatışması belirtmemişlerdir.

Etik Beyan

Bu makalede dergi yazım kurallarına ve bilimsel araştırma, yayın etiği kurallarına uyulmuştur.

Etik Kurul İzni ile ilgili Bilgiler

Kurul Adı: Kocaeli Üniversitesi, Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Etik Kurulu

Tarih: 22.04.2021

Sayı No: 12021/06-19

KAYNAKÇA

- Aksoy, Y., & Akpınar, A. (2011). Yeşil alan kullanımı ve yeşil alan gereksinimi üzerine bir araştırma: İstanbul ili Fatih ilçesi örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 20, 81-96.
- Aksu, H., Kaya, A., & Arslan, F. (2021). Covid-19 sürecinde fiziksel aktivite amacıyla açık rekreasyon alanlarını tercih eden bireylerin mekân seçimi ve fiziksel aktiviteye katılımını etkileyen faktörler. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 73-85.
- Akyol, A., Bilgiç, P., & Ersoy, G. (2008). *Fiziksel aktivite, beslenme ve sağlıklı yaşam*. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı.
- Bayram, A. (2022). Park rekreasyonu. Yalçın, İ., & Bayram, A. (Eds.), *Rekreasyon ve Spor: Psikososyal Alanlarda Güncel Yaklaşımlar* (ss. 5-18). Ankara: Iksad Publications.
- Beşikçi, T., Yıldız, K., & Güzel, P. (2018). *Fiziksel aktiviteye katılımı mekân seçimi ve katılımı engelleyen unsurların incelenmesi: Manisa Celal Bayar Üniversitesi kampüsü*. Uluslararası Herkes İçin Spor ve Wellness Kongresi, Alanya, Türkiye.
- Bulut, S. (2013). Sağlıkta sosyal bir belirleyici: Fiziksel aktivite. *Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi*, 70(4), 205-214.
- Çebi, T., & Demir, Z. (2020). Düzce ili kalıcı konutlar bölgesindeki spor alanlarının yeterliliğinin irdelenmesi. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 8(1), 485-498. <https://doi.org/10.29130/dubited.583760>
- Çevik, H., Şimşek, K. Y., Köysu, C., Koç, İ., & Korkmaz, A. (2019). Park ve ziyaretçi mutluluğu: Mahalle parklarında rekreasyon alanlarına yönelik keşfedici bir araştırma. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism, Recreation and Sports Sciences*, 2(1), 18-33. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3360314>

- Darendelioğlu, R. (2008). *Bir rekreasyon faaliyeti olarak basketbol maçlarına katılımı etkileyen faktörler Beko Basketbol Ligi Antalya Örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Dinç, N., Güzel, P., Özbey, S. (2018). Rekreasyonel fiziksel aktiviteler ile yaşam kalitesi arasındaki ilişki. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(4), 181-186.
- Ekingen, N., & Şahin, H. M. (2021). Batman merkezinde ve ilçelerinde rekreasyon alanlarının incelenmesi. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 161-175.
- Genç, A., Şener, Ü., Karabacak, H., & Üçok, K. (2011). Kadın ve erkek genç erişkinler arasında fiziksel aktivite ve yaşam kalitesi farklılıklarının araştırılması. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 12(3), 145-150.
- Genç, M., Eğri, M., Kurçer, M. A., Kaya, M., Pehlivan, E., Karaoğlu, L., & Güneş, G. (2002). Malatya kent merkezindeki banka çalışanlarında fizik aktivite sıklığı. *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 9(4), 237-240.
- Gökçe, H. (2020). *Rekreasyon ve yerel yönetimler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Gültekin, P., Özdede, S., Korkut, C., Esentürk, A., Gül, H., & Topçu, K. (2018). Rekreasyonel aktivitelere katılımın mental sağlığa etkilerinin değerlendirilmesi: Düzce kenti örneği. *Türkiye Peyzaj Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 26-41.
- Gümüş, H., Alay Özgül, S., & Karakılıç, M. (2017). Fiziksel aktivite için park ve rekreasyon alanlarına gelen kullanıcıların mekân seçimini ve fiziksel aktiviteye katılımını etkileyen faktörler. *Spormetre: Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 31-38. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000305
- Gümüş, H., Alay Özgül, S., & Karakılıç, M. (2015). Fiziksel aktivite mekânı değerlendirme ölçeği (FAMDÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 1(26), 1-8.
- Gürer, N., & Uğurlar, A. (2017). Kent parklarında kullanıcı memnuniyeti: Ankara Kuşulu Park örneği. *Megaron*, 12(3), 443-459. <https://doi.org/10.5505/megaron.2017.76094>
- Haşıl Korkmaz, N., & Deniz, M. (2013). Yetişkinlerin fiziksel aktivite düzeyleri ile sosyo-ekonomik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 8(3), 46-56.
- Ilgar, R. (2022). Çanakkale şehrinde yaşayanların şehrin yeşil alanlarına yönelik algı ve farkındalıkları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(82), 459-479. <https://doi.org/10.17755/esosder.849881>
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karaşah, B. (2017). Kentsel ve kırsal rekreasyon alanlarına yönelik kullanıcı tercihlerinin belirlenmesi: Artvin kenti örneği. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 19(1), 58-69.
- Karaşah, B., & Poyraz, N. (2022). ekosistem hizmeti algısı ve kullanıcı tercihlerine yönelik bir araştırma: Arhavi sahil parkı örneği. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 23(2), 79-87. <https://doi.org/10.17474/artvinofd.1145569>
- Koçyiğit, M., & Yıldız, M. (2014). Yerel yönetimlerde rekreasyon uygulamaları: Konya örneği. Konya: *International Journal of Science Culture and Sport*, 2(Özel Sayı 2), 211-223. <https://doi.org/10.14486/IJSCS193>
- Neyişçi, T. (2014). *Çevre ve rekreasyon. I. Uluslararası Spor Bilimleri Turizm ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi. Antalya*.
- Olgun, R. (2020). Parkların kullanıcı memnuniyeti açısından değerlendirilmesi; Konyaaltı, Antalya Örneği. *Artium*, 8(1), 68-76.

- Önal, S., & Sağır, M. (2018). Ankara kent parklarının kullanımının belirlenmesi. *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 77-90. <https://doi.org/10.5505/jas.2018.57338>
- Sabırlı, T., & Yetim, A. (2019). Belediyelerin sunduğu rekreasyonel spor hizmetlerinden yararlanan tüketicilerin tatmin düzeylerinin cinsiyet ve etkinliklere katılma sürelerine göre incelenmesi. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism, Recreation and Sport Sciences*, 1(2), 27-39.
- Sevil, T. (2012). Boş Zaman ve rekreasyon: Kavram ve özellikler. Kocaekşi, S. (Ed.), *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2497.
- Soydan, O., Belinay, A., & Akbulut, A. (2018). Kent parklarındaki kullanım alanlarının estetik ve fonksiyonel özelliklerinin kullanıcı görüşleri doğrultusunda irdelenmesi Antalya Muratpaşa Prof. Dr. Erdal İnönü Kent Parkı Örneği. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 9(19), 107-128. <https://doi.org/10.16950/iujad.556154>
- Stanis, S., Schneider, I. E., Chavez, D. J., & Shinew, K. J. (2009). Visitor constraints to physical activity in park and recreation areas: Differences by race and ethnicity. *Journal of Park and Recreation Administration*, 27, 78- 95.
- Şimşek, F., & Çağlayan, A. Y. (2019). *Kent parklarının fiziksel aktivite düzeyine etkisi: İstanbul Sultanbeyli gölet parkı örneği* (ss. 56-72). II. International Physical Education, Sport, Recreation and Dance Congress, İstanbul.
- Tavazar, H., Erkaya, E., Yavaş, Ö., Tez, Ö., Zerengök, D., Güzel, P., & Özbey, S. (2014). Lise eğitimi alan genç erişkinlerin fiziksel aktivite ve yaşam kalitesi arasındaki farklılıklarının incelenmesi (Manisa ili örneği). *International Journal of Science Culture and Sport*, 2(Özel Sayı 1), 496-510. <https://doi.org/10.14486/IJSCS122>
- Tuna, A. (2015). Kent parklarının kent ekolojisi üzerine etkileri: Eskişehir örneği. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 3(2), 535-543.
- T. C. Sağlık Bakanlığı. (2014). *Türkiye fiziksel aktivite rehberi*. Ankara: Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Sağlık Bakanlığı Yayın.
- Vural, Ö., Eler, S., Atalay Güzel, N. (2010). Masa başı çalışanlarda fiziksel aktivite düzeyi ve yaşam kalitesi ilişkisi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(2), 69-75.
- WHO. (2020). What is physical activity? Ocak 19, 2022. World Health Organization: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/physical-activity>.
- Yılmaz, T., Olgun, R., & Şavklı, F. (2016). Yaşlı bireylerin park kullanım tercihleri üzerine bir çalışma. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 6(14), 1-10.

Makale Geliş : 09.05.2023

Makale Kabul : 18.08.2023

Açık Erişim Politikası

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>